

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.411.005.01.2019

Pani Beata Dyko
p.o. Dyrektor Oddziału Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych w Opolu
Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Opolu
ul. Wrocławska 24
45-701 Opole

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

S/19/005 – Ochrona praw pracowników delegowanych do państw UE w zakresie transferu składek na ubezpieczenie społeczne naliczanych przez zagraniczne kasy urlopowe m.in. przy wypłatach ekwiwalentów za niewykorzystany urlop

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Opolu ¹ , ul. Wrocławska 24, 45-701 Opole
Kierownik jednostki kontrolowanej	Beata Dyko, pełniąca obowiązki Dyrektora Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ² od 1 grudnia 2019 r. Dyrektorem Oddziału od 1 grudnia 2016 r. do 30 listopada 2019 r. był Antoni Malaka, a od 6 lipca 2010 r. do 30 listopada 2016 r. Krzysztof Trawiński
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawidłowość i terminowość rozliczania i ujmowania na kontach pracodawców i pracowników składek od m.in. ekwiwalentów za urlop wypłacanych pracownikom delegowanym z Polski do Austrii 2. Prawidłowość i terminowość rozliczania i ujmowania na kontach pracodawców i pracowników składek od ekwiwalentów za urlop wypłacanych pracownikom delegowanym z Polski do Niemiec 3. Działania podejmowane na rzecz bezpośredniego przekazywania przez kasy urlopowe w innych państwach UE składek pracowników delegowanych z tytułu wypłaconych świadczeń i ekwiwalentów
Okres objęty kontrolą	Lata 2014-2019 z uwzględnieniem okresów wcześniejszych lub późniejszych, jeśli zdarzenia mające wówczas miejsce miały wpływ na kontrolowany okres
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Grażyna Stalska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LOP/80/2019 z dnia 10 września 2019 r. 2. Grażyna Powęska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/89/2019 z dnia 24 września 2019 r. (akta kontroli str. 1-2, 38-39)

¹ Dalej: Oddział.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli realizacja przez Oddział zadań w zakresie odprowadzania składek od świadczeń i ekwiwalentów za urlop, wypłacanych pracownikom delegowanym do Austrii i Niemiec - od dnia obowiązywania porozumień o bezpośrednim przekazywaniu do ZUS składek przez kasy urlopowe - była prawidłowa.

Wyjątkiem w tym zakresie była nieprawidłowość polegająca na przeliczaniu podstawy wymiaru składek z waluty obcej na złote w sposób niezgodny z przepisami, co wynikało z zapisów opracowanej przez Centralę ZUS procedury.

Nieprawidłowości w zakresie terminowości odprowadzania składek z tego tytułu miały natomiast miejsce w przypadku składek potrącanych pracownikom delegowanym do Austrii w latach 2006-2013. Składki te zostały przekazane do Oddziału z opóźnieniem wynoszącym od kilku miesięcy do blisko pięciu lat. Skutkiem tych nieprawidłowości był brak przekazania do OFE należnych odsetek z tytułu zwłoki w przekazaniu ww. składek.

Nieprawidłowości w zakresie terminowości odprowadzania do ZUS składek potrąconych przez kasę urlopową występowały również w przypadku składek potrącanych pracownikom delegowanym do Niemiec w okresie przed 1 czerwca 2018 r. (tj. przed obowiązywaniem porozumienia z niemiecką kasą urlopową o bezpośrednim odprowadzaniu składek do ZUS). Przyczyna tych nieprawidłowości leżała jednak po stronie niemieckiej kasy urlopowej lub płatnika składek. Nieprawidłowości te wynikały bowiem w szczególności z braku terminowego przepływu dokumentów pomiędzy kasą urlopową i płatnikami składek lub z nierzetelnego rozliczania składek przez ich płatników.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli istnieje również wysokie ryzyko wystąpienia nieprawidłowości w zakresie odprowadzania do ZUS składek pracowników delegowanych do innych państw UE, w których funkcjonują kasy urlopowe.

Wysoki poziom tego ryzyka wynika bowiem z współlistnienia trzech czynników ryzyka, których waga jest istotna. Czynnikami tymi są: a/ brak przeprowadzania kontroli płatników w zakresie rozliczania składek pracowników delegowanych do innych państw UE, b/ brak wiedzy pracowników Oddziału o funkcjonowaniu kas urlopowych w innych państwach UE oraz c/ duża liczba płatników, którzy delegują pracowników do takich państw.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawdliwość i terminowość rozliczania i ujmowania na kontach pracodawców i pracowników składek od m.in ekwiwalentów za urlop wypłacanych pracownikom delegowanym z Polski do Austrii

Opis stanu faktycznego

1. W dniu 23 stycznia 2014 r. Oddział został poinformowany pisemnie przez austriacką Kasą Urlopową Pracowników Budowlanych (BUAK), że na rachunek bankowy Oddziału dokonany został przelew całkowitej sumy składek na ubezpieczenia, które potrącono od wypłaconych w latach 2006-2013 świadczeń urlopowych, a które winny zostać zaewidencjonowane na kontach płatników podlegających pod opolski Oddział ZUS.

Załącznikiem do korespondencji o ww. treści był szczegółowy wykaz składek odnoszący się do dokonanego przelewu.

Z tytułu składek za lata 2006-2013 na konto Oddziału wpłynęły od BUAK następujące kwoty: 9 235,4 tys. zł w styczniu 2014 r. i 2 760,6 tys., zł w marcu 2014 r.

(akta kontroli str. 260, 350-354)

W dniu 27 stycznia 2014 r. Departament Realizacji Dochodów w Centrali ZUS pisemnie poinformował Oddział, że do czasu otrzymania wytycznych nie należy dokonywać żadnych przeksięgowowań otrzymanych z BUAK środków, a wpłaty te należy przenieść na konto SDW (sumy do wyjaśnienia).

(akta kontroli str. 261)

W dniu 18 lutego 2014 r. Dyrektor został poinformowany pismem Departamentu Realizacji Dochodów, że ZUS uzgodnił z BUAK tryb przekazywania do ZUS (i rozliczania na kontach płatników) składek należnych od wypłaconych pracownikom delegowanym do Austrii świadczeń urlopowych oraz ekwiwalentów za niewykorzystany urlop.

Według treści pisma tryb ten określa zasady przekazania przez BUAK kwot potrąconych na poczet składek z wypłaconych świadczeń urlopowych oraz ekwiwalentów za okres 2006-2013, jak też opłacania i rozliczania pobieranych kwot na poczet składek od bieżąco dokonywanych przez BUAK wypłat z podanych wyżej tytułów.

W ww. piśmie wskazano na następujący stan faktyczny: do podstawy wymiaru składek wchodzi wypłacone pracownikom świadczenia urlopowe oraz ekwiwalenty za niewykorzystany urlop. Dotyczy to także świadczeń i ekwiwalentów wypłacanych przez BUAK pracownikom delegowanym do pracy w Austrii przez polskie firmy (...), którzy w okresie wykonywania tej pracy podlegają ubezpieczeniom w Polsce (...). BUAK wypłaca pracownikom świadczenia urlopowe i ekwiwalenty za niewykorzystany urlop. BUAK jest także zobowiązany do opłacania pobranych składek bezpośrednio do właściwej instytucji ubezpieczeniowej (w tym przypadku ZUS). Przedstawiona sytuacja wymagała przyjęcia przez ZUS wyjątkowego trybu rozliczania i opłacania składek od wypłaconych świadczeń i ekwiwalentów przez BUAK pracownikom podlegającym ubezpieczeniom w Polsce.

(akta kontroli str. 61-65)

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

W okresie od stycznia 2014 r. do grudnia 2019 r. BUAK przekazała Oddziałowi składki w łącznej kwocie 27 616,9 tys. zł, w tym 22 085,6 tys. zł z tytułu świadczeń urlopowych i 5 531,3 tys. zł z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop. Przekazane środki dotyczyły składek 8 405 pracowników delegowanych do Austrii przez 14 pracodawców (płatników składek).

Za poszczególne okresy przekazano następujące kwoty składek:

- a/ z tytułu składek potrąconych polskim pracownikom delegowanym w latach 2006-2013 BUAK przekazała składki w kwocie 11 996 tys. zł, w tym 9 235,4 tys. zł z tytułu świadczeń urlopowych i 2 760,6 tys. zł z tytułu wypłaconych ekwiwalentów. Przekazane środki finansowe dotyczyły świadczeń i ekwiwalentów wypłaconych 1 353 pracownikom delegowanym do Austrii przez 10 pracodawców;
- b/ za 2014 r. BUAK przekazała składki w kwocie 2 431,6 tys. zł, w tym 2 178,9 tys. zł z tytułu świadczeń urlopowych i 252,7 tys. zł z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop. Przekazane środki dotyczyły składek 1522 pracowników delegowanych do Austrii przez dziewięciu pracodawców;
- c/ za 2015 r. BUAK przekazała składki w kwocie 2 039,2 tys. zł, w tym 1 522,6 tys. zł z tytułu świadczeń urlopowych i 516,6 tys. zł z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop. Przekazane środki dotyczyły składek 1133 pracowników delegowanych do Austrii przez siedmiu pracodawców;
- d/ za 2016 r. BUAK przekazała składki w kwocie 2 138,4 tys. zł, w tym 1 793,7 tys. zł z tytułu świadczeń urlopowych i 344,7 tys. zł z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop. Przekazane środki dotyczyły składek 1054 pracowników delegowanych do Austrii przez czterech pracodawców;
- e/ za 2017 r. BUAK przekazała składki w kwocie 2 546,3 tys. zł, w tym 2 059,5 tys. zł z tytułu świadczeń urlopowych i 486,8 tys. zł z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop. Przekazane środki dotyczyły składek 963 pracowników delegowanych do Austrii przez czterech pracodawców;
- f/ za 2018 r. BUAK przekazała składki w kwocie 2 661,8 tys. zł, w tym 1 960,7 tys. zł z tytułu świadczeń urlopowych i 701,1 tys. zł z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop. Przekazane środki dotyczyły składek 1 053 pracowników delegowanych do Austrii przez ośmiu pracodawców;
- g/ za 2019 r. BUAK przekazała łącznie składki w kwocie 3 803,6 tys. zł, w tym 3 334,8 tys. zł z tytułu świadczeń urlopowych i 468,8 tys. zł z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop. Przekazane środki dotyczyły składek 1 327 pracowników delegowanych do Austrii przez 10 pracodawców.

(akta kontroli str. 66-72, 367-374)

Pełniąca obowiązki Zastępcy Dyrektora ds. Dochodów przyczynę braku wcześniejszego przekazywania przez BUAK do ZUS lub do pracodawców składek od wypłaconych w latach 2006-2013 świadczeń i ekwiwalentów wyjaśniła w sposób następujący: (...) *Pracownicy delegowani do pracy poza terytorium Polski przez polskie firmy budowlane, w okresie wykonywania tej pracy podlegają ubezpieczeniom w Polsce. Równocześnie (...) do polskich pracodawców mających kontrakty budowlane w Austrii mają zastosowanie przepisy austriackie w zakresie przynależności tych firm do BUAK i obowiązek odprowadzania składki, z której BUAK wypłaca pracownikom świadczenia urlopowe i ekwiwalenty za niewykorzystany urlop. BUAK jest także zobowiązany do opłacania pobranych składek bezpośrednio do właściwej instytucji ubezpieczeniowej (w przypadku Polski – do ZUS). Wymagało to zatem przyjęcia przez ZUS wyjątkowego trybu rozliczania i opłacania składek od wypłaconych świadczeń urlopowych i ekwiwalentów przez BUAK pracownikom podlegającym ubezpieczeniom w Polsce. Oddział został o tym poinformowany w powołanym piśmie (ww. pismo Departamentu Realizacji Dochodów z dnia 18 lutego 2014 r.). Na tej podstawie nastąpiło przekazanie składek*

za okresy wstecz (tj. 2006-2013), a także na bieżąco za lata kolejne, a następnie ich zaksięgowanie i rozliczenie na kontach płatników.

(akta kontroli str. 73-74, 76-77)

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów, która pełniła tę funkcję do marca 2014 r., w sprawie przyczyny zaległości w przekazywaniu przez BUAK składek pobranych w latach 2006-2013 wyjaśniła: *nie posiadam informacji, dlaczego te składki zostały przekazane dopiero w styczniu 2014 r. Do Oddziału ZUS w Opolu nie trafiło żadne wyjaśnienie z Centrali w tej sprawie. Nie przypominam sobie, aby do Oddziału ZUS wpłynęły inne wyjaśnienia w przedmiotowym zakresie.*

(akta kontroli str. 124)

Przekazanie przez BUAK środków z tytułu zaległych składek za lata 2006-2013 spowodowało w 2014 r. konieczność korygowania i sporządzania z urzędu dużej liczby dokumentów rozliczeniowych. Celem tych działań było uzgodnienie i rozliczenie kont płatników składek, w związku z ujęciem w ich ciężar wypłaconych przez BUAK świadczeń i ekwiwalentów oraz uznaniem wpłat środków przekazanych przez ww. kasę w 2014 r. (a potrąconych pracownikom delegowanym przy wypłacie ww. wynagrodzeń w latach ubiegłych).

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów wyjaśniła, że (...) *systemy informatyczne ZUS nie były przystosowane do takich rozliczeń i nie mogły być wykorzystane do tego celu. Nie było systemu, który umożliwiałby sporządzanie raportów imiennych z przekazanych wykazów potrąconych składek (...) Musieliśmy każdy raport imienny robić ręcznie (...) skala tych korekt była bardzo duża (...) chodziło o ok. kilka tysięcy spraw (świadczeń lub ekwiwalentów) i wymagało sprawdzania tych obliczeń wykonanych ręcznie z systemami informatycznymi. Było to bardzo pracochłonne.*

(akta kontroli str. 3, 124)

2. W szczegółowych zasadach rozliczeń pomiędzy BUAK a oddziałami ZUS, przekazanych w piśmie Departamentu Realizacji Dochodów z dnia 18 lutego 2014 r., wskazano m.in. częstotliwość z jaką środki z tytułu składek potrąconych od świadczeń i ekwiwalentów urlopowych będą transferowane przez BUAK do ZUS. I tak:

- środki na pokrycie składek od świadczeń i ekwiwalentów wypłaconych po 1 stycznia 2014 r., BUAK miał przekazywać na bieżąco, w terminie do 15 dnia miesiąca za miesiąc ubiegły,
- środki na pokrycie składek należnych od świadczeń urlopowych wypłaconych w latach 2006-2013 zostały przez BUAK przebrane w styczniu 2014 r.,
- środki na pokrycie składek należnych od ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypłaconych w latach 2006-2013, miały zostać przebrane przez BUAK na przełomie marca/kwietnia 2014 r.

(akta kontroli str. 64-65)

3. W szczegółowych zasadach rozliczeń pomiędzy BUAK a oddziałami ZUS, przekazanych w piśmie Departamentu Realizacji Dochodów ZUS z dnia 18 lutego 2014 r., wskazano m.in. następujące zadania dla oddziałów ZUS:

- koordynatorowi w Oddziale ZUS przekazywane są przez BUAK wykazy świadczeń i ekwiwalentów, wypłaconych przez ww. kasę pracownikom, których pracodawca (płatnik składek) prowadzi działalność na terenie danego Oddziału,
- BUAK przelewa środki pieniężne (do rozliczenia na koncie płatnika) na rachunek właściwego Oddziału ZUS, odrębnie dla składek potrąconych z wypłaconych świadczeń, a odrębnie dla składek potrąconych z wypłaconych ekwiwalentów,
- za zadanie polegające na rozliczeniu otrzymanych z BUAK środków odpowiada w Oddziale ZUS Zastępca Dyrektora ds. Dochodów,

- koordynator w Oddziale ZUS przekazuje wykaz z BUAK do Wydziału Ubezpieczeń i Składek⁶ celem przeliczenia wypłaconych kwot z EUR na PLN, wg kursu średniego NBP z dnia dokonania wypłaty świadczenia lub ekwiwalentu,
- UBS nawiązuje kontakt z płatnikiem składek i w przypadku ustalenia, że w przekazanym za ubezpieczonego imiennym raporcie miesięcznym (za miesiąc, w którym nastąpiła wypłata świadczeń/ekwiwalentów) w podstawie wymiaru składek nie została uwzględniona wykazana przez BUAK kwota lub raportu takiego nie przekazano, sporządza z urzędu korektę dokumentów rozliczeniowych płatnika,
- Wydział Rozliczeń Kont Płatników Składek⁷ księguje wpłaty dokonane przez BUAK na koncie w ARS⁸,
- RKS, po otrzymaniu wykazu z UBS i na podstawie informacji z otrzymanej wpłaty, ustala łączną kwotę składek od wypłaconych świadczeń i ekwiwalentów, należną za dany miesiąc i sporządza *super notę* przeksięgującą środki z ARS do KS⁹,
- w sporządzonej *super notce* wskazana zostać kwota ustalonych składek i ustalone odsetki w kwocie zero zł.

(akta kontroli str. 61-65, 266-279)

4. Weryfikacji dokumentów przekazywanych przez BUAK dokonywali pracownicy Wydziału UBS, a w przypadkach wymagających wyjaśnień z BUAK pośredniczyli w nich pracownicy Departamentu Realizacji Dochodów.

Naczelnik UBS wyjaśniła, że omyłki w dokumentacji przekazanej przez BUAK zdarzały się sporadycznie, jednakże *Oddział nie posiadał możliwości weryfikacji kwot wykazanych w dokumentacji BUAK* oraz nie ma możliwości weryfikacji tych kwot również w chwili obecnej. Wyjaśniła także, że *w zakresie rozliczania składek z BUAK nie został wdrożony żaden specjalny system wspomagający rozliczanie przedmiotowych składek*.

(akta kontroli str. 285)

5. Realizację procedury rozliczania składek zbadano na próbie 80 spraw dotyczących świadczeń/ekwiwalentów za urlop wypłaconych przez BUAK w miesiącach styczniu i grudniu odpowiednio 2014 i 2018 roku.

Stwierdzono, że procedura rozliczania przekazanych przez BUAK składek była realizowana zgodnie z założeniami, a składki te ujmowano na indywidualnych kontach ubezpieczonych od miesiąca do czterech miesięcy od daty wypłaty świadczenia/ekwiwalentu. Przy czym przypadków rozliczenia składek po okresie czterech miesięcy było 13 (16%) i dotyczyły one wyłącznie wynagrodzeń urlopowych wypłaconych w styczniu 2014 r. Wszystkie objęte badaniem wynagrodzenia urlopowe wypłacone w 2018 r. ujęto na indywidualnych kontach ubezpieczonych w miesiącu następnym od daty wypłaty tego wynagrodzenia. Stosowana procedura zabezpieczała więc interesy pracowników delegowanych poprzez bieżące uwzględnianie potrąconych z ich wynagrodzeń składek w stosownych zapisach na indywidualnych kontach ubezpieczonych.

Ponadto kontrolą objęto również 19 spraw dotyczących świadczeń/ekwiwalentów za urlop wypłaconych przez BUAK w latach 2006-2013. Stwierdzono, że składki te ujęto na indywidualnych kontach ubezpieczonych w marcu/kwietniu 2014 r., tj. po upływie od kilku miesięcy do 56-57 miesięcy¹⁰ od daty wypłaty wynagrodzenia urlopowego.

⁶ Dalej: UBS.

⁷ Dalej: RKS.

⁸ Aplikacja do obsługi rozliczeń za okres do końca 1998 r.

⁹ Kompleksowy System Informatyczny (dalej: KSI) – system informatyczny ZUS obsługujący ewidencję kont płatników składek i ubezpieczonych.

¹⁰ Cztery przypadki w zbadanej próbie.

W części zbadanych spraw stwierdzono, że podstawa wymiaru składek została przeliczona z EUR na PLN w sposób niezgodny z przepisami, co opisano w sekcji *Ustalono nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 61-65, 360-365)

Badanie ww. 19 spraw dotyczących świadczeń/ekwiwalentów wypłaconych przez BUAK w latach 2006-2013 wykazało, że płatnicy tych składek nie byli obciążani przez Oddział odsetkami za zwłokę w przekazaniu składek od ww. wynagrodzeń urlopowych.

Naczelnik RKS wyjaśniła, że zgodnie z wytycznymi Departamentu Realizacji Dochodów odsetki za zwłokę w tych sprawach nie były naliczane, a na koncie płatnika składek wpłaty księgowano *supernotami z kwotą odsetek równą zero*.

(akta kontroli str. 349)

Skutkiem tego, że w podstawie wymiaru składek wypłacone w latach 2006-2013 świadczenia/ekwiwalenty uwzględniono dopiero w marcu/kwietniu 2014 r., składki te zostały zwaloryzowane w wyniku korekty podstawy wymiaru składek dokonanej w 2014 r., wskaźnikiem waloryzacji odpowiednim dla okresu (miesiąc/rok), w którym wypłacono świadczenie/ekwiwalent oraz następnie wskaźnikami za kolejne lata.

Naczelnik Wydziału UBS wyjaśniła, że składki nie zostały zwaloryzowane w latach 2006-2014, a zostały zwaloryzowane w 2015 r. i w latach kolejnych, gdyż zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych¹¹ waloryzacji podlega kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na dzień 31 stycznia danego roku, za który jest przeprowadzana waloryzacja.

(akta kontroli str. 285, 527-548)

6. Do dnia kontroli (2 października 2019 r.) poświadczenia faktu kontynuowania ubezpieczeń w Polsce przez osobę czasowo oddelegowaną do pracy w Austrii (na druku E101¹²) lub zaświadczenia o ustawodawstwie właściwym (na druku A1¹³) wydane zostały przez Oddział 132 płatnikom.

Naczelnik UBS poinformowała, że w okresie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2013 r. wg rejestru wydanych zaświadczeń o ustalonym ustawodawstwie właściwym na formularzu E101/A1 zaświadczeń takich dla pracowników delegowanych na teren Austrii wydano dla 87 płatników, a w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 2 października 2019 r. dla 45 płatników.

(akta kontroli str. 74, 77)

U płatników składek delegujących pracowników do pracy w Austrii przeprowadzano kontrole obejmujące swoim zakresem prawidłowość i rzetelność naliczania składek od przychodów ze stosunku pracy ww. pracowników delegowanych. I tak:

- w objętych kontrolą latach 2014-2019 Oddział przeprowadził pięć takich kontroli,
- w okresie poprzedzającym okres kontrolowany (w latach 2012-2013) Oddział przeprowadził trzy takie kontrole.

W wyniku dwóch z ww. ośmiu kontroli¹⁴ ustalono, że płatnicy składek w latach 2006-2012 nie naliczali składek od wynagrodzenia za urlop, wypłaconego przez BUAK pracownikom delegowanym do Austrii.

¹¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 266, ze zm.

¹² Obowiązywał w ZUS do 22 lipca 2010 r.

¹³ Obowiązuje w ZUS od 23 lipca 2010 r.

¹⁴ Kontrole doraźne przeprowadzone na wniosek Departamentu Realizacji Dochodów: a/ w 2012 r., w związku z przeprowadzonym przez ww. Departament postępowaniem ustalono, że płatnik, tj. Spółka O. z siedzibą w Gogolinie, delegowanym do Austrii pracownikom do podstawy wymiaru składek nie doliczała wypłaconych świadczeń urlopowych; b/ w 2013 r., w związku z przeprowadzonym przez ww. Departament postępowaniem ustalono, że płatnik, tj. Spółka M. z siedzibą w Krapkowicach, delegowanym do Austrii pracownikom do podstawy wymiaru składek nie doliczała wypłaconych świadczeń urlopowych.

Ponadto w wyniku kontroli ustalono m.in., że: płatnik naliczając składki przyjął niewłaściwy kurs celem przeliczenia wynagrodzeń z EUR na PLN, popełnił inne błędy w wyliczeniu składek lub nie zgłosił do ubezpieczenia pracownika, któremu BUAK wypłacił świadczenie urlopowe.

Wyrażone przypisem składek efekty finansowe ww. ośmiu kontroli wyniosły łącznie 5 424,2 tys. zł, w tym 5 416,4 tys. zł dotyczyło przypisu składek naliczonych od wynagrodzeń za urlop wypłaconych przez BUAK.

(akta kontroli str. 57-60, 127-133)

Kierujący Wydziałem Kontroli Płatników Składek wyjaśnił, że kontrole okresowe realizowane są w oparciu o roczny plan kontroli (założenia do takiego planu corocznie opracowywane były przez Departament Kontroli Płatników Składek), a kontrole doraźne realizowane są na podstawie wniosków kierowanych przez komórki merytoryczne, posiadające m.in. wiedzę o płatnikach delegujących pracowników do pracy za granicą. Wyjaśnił również, że w przypadku, gdy do Wydziału Kontroli Płatników Składek wpływały wnioski o kontrole doraźne dotyczące świadczeń wypłacanych przez BUAK, to wnioski te były realizowane.

(akta kontroli str. 89-96)

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów przyczynę przeprowadzenia przed 2014 r. zaledwie kilku kontroli w zakresie składek od wypłacanych przez kasy urlopowe świadczeń i ekwiwalentów za urlop wyjaśniła następująco: *Oddział ZUS tylko wykonywał zadania i polecenia przekazywane z centrali ZUS z Warszawy – wszystkie działania podejmowane były przez centralę w Warszawie, cała korespondencja była prowadzona poza Oddziałem, nie mogliśmy podejmować tych działań samodzielnie (...). To samo dotyczyło kontroli.*

(akta kontroli str. 125)

7. W czerwcu 2012 r. Oddział otrzymał przekazane przez Departament Realizacji Dochodów pierwsze wykazy płatników składek i ubezpieczonych, którym BUAK wypłacił świadczenia urlopowe/ekwiwalenty za urlop.

Począwszy od II półrocza 2012 r. działania podejmowane przez Oddział i płatników składek, w celu wyjaśnienia kwestii składek należnych od wynagrodzeń urlopowych pracowników delegowanych do Austrii, były następujące:

a/ w sierpniu 2012 r. wystosowano do tych płatników pisma informujące, że nie rozliczyli oni składek należnych od tych świadczeń i ekwiwalentów oraz wzywające ich do sporządzenia dokumentów rozliczeniowych z uwzględnieniem zaległych składek z ww. tytułu oraz opłacenia ich wraz z odsetkami za zwłokę. W piśmie tym była również informacja o możliwości ubiegania się o refundację składek, w części potrąconej przez BUAK.

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów wyjaśniła: *polecenie żądania od płatników opłacenia odsetek za zwłokę pochodziło z centrali ZUS z Warszawy. Wyjaśniła także: nie pamiętam, dlaczego płatnicy mieli płacić odsetki (...).*

(akta kontroli str. 75, 113-114, 117-118, 123, 311-312, 320)

b/ płatnicy składek pisemnie ustosunkowali się do powyższych zarzutów i propozycji.

M.in. spółka M. w piśmie z 18 września 2012 r. wyjaśniła: *w sprawie rzekomego nie opłacania składek z tytułu wypłacanych pracownikom naszej spółki przez BUAK świadczeń urlopowych informujemy, że sytuacja taka nie ma i nie miała miejsca. Spółka nasza od każdego wynagrodzenia wypłacanego pracownikowi zatrudnionemu (...) na terenie Austrii odprowadza odpowiednie kwoty do BUAK (...). Kwoty te obejmują (...) wynagrodzenia urlopowe brutto oraz należne z tego tytułu składki. Wpłacana do BUAK kwota stanowi ok. 30% naliczonego pracownikowi wynagrodzenia brutto łącznie ze składkami (...). Tak więc spółka reguluje*

obciążenia z tytułu składek. Informujemy, że BUAK będąca w tym przypadku instytucją pośredniczącą w przekazywaniu do ZUS należnych od nas składek, informuje nas, że od przekazanych pracownikom świadczeń urlopowych zapłaciła należne podatki oraz odprowadziła do ZUS należne (...) kwoty (...). Zgłaszamy gotowość wspólnego wyjaśnienia zgłaszanego przez Państwa problemu.

Spółka O w piśmie z 22 listopada 2012 r. informowała: zwróciliśmy się za pośrednictwem wynajętego przez nas austriackiego biura prawnego celem uzyskania odpowiedniej opinii wraz z informacją o odprowadzonych przez BUAK do ZUS Opole składkach za wypłacone wynagrodzenia urlopowe. W dniu 21 listopada 2012 r. otrzymaliśmy od ww. biura prawnego wykaz pracowników wraz z wypłaconym (za okresy pracy w Austrii) świadczeniem urlopowym oraz potrąconymi (...) składkami, które zostały odprowadzone do ZUS Opole. W oparciu o przedmiotowy wykaz zostaną dokonane stosowne korekty podstawy wymiaru składek (...) jak również zostaną sporządzone korygujące dokumenty rozliczeniowe (...). Po dokonaniu analizy dotyczącej należnych składek z tego tytułu (...), a odprowadzonymi do ZUS przez BUAK składkami, prześlemy ewentualną niedopłatę (jeśli wystąpi) wraz z odsetkami na konto ZUS (...).

(akta kontroli str. 115, 119)

c/ w listopadzie - grudniu 2012 r. została przeprowadzona w ww. spółce O. kontrola doraźna. Kontrolę tą przeprowadzono w związku z pismem Departamentu Realizacji Dochodów oraz przekazaniem wykazem pracowników spółki, którzy w okresie od października 2011 r. do kwietnia 2012 r. otrzymali z BUAK wynagrodzenia za urlop. W protokole kontroli płatnika składek O., z dnia 7 grudnia 2012 r., stwierdzono, że w okresie od października 2011 r. do kwietnia 2012 r. płatnik ten nie naliczał składek od wynagrodzeń za urlop wypoczynkowy pracowników delegowanych do pracy w Austrii, które wypłacane były przez BUAK. Wyliczony za ww. okres przypis składek z tego tytułu wyniósł 61,2 tys. zł. W trakcie kontroli ZUS, Prezes spółki O. przyczynę tych nieprawidłowości wyjaśnił brakiem informacji z kasy urlopowej BUAK o składkach, które zostały naliczone i odprowadzone od kwot świadczeń urlopowych.

(akta kontroli str. 313-314, 322)

d/ w styczniu 2013 r. pisemnie poinformowano płatników składek delegujących pracowników do Austrii (m.in. spółkę O. i spółkę M.), że prowadzone są rozmowy z BUAK dotyczące rozliczenia środków zgromadzonych w ww. kasie urlopowej na pokrycie składek za pracowników, którym wypłacono świadczenia urlopowe. Poinformowano ich również, że kasa BUAK nie odprowadziła do ZUS składek od wypłaconych wynagrodzeń urlopowych.

(akta kontroli str. 116, 120)

e/ w sierpniu - wrześniu 2013 r. kontrola doraźna została przeprowadzona również w ww. spółce M. Kontrolę tą przeprowadzono w związku z pismem Departamentu Realizacji Dochodów oraz przekazaniem wykazem pracowników spółki, którzy w latach 2006-2013 otrzymali z BUAK wynagrodzenia za urlop. Protokołem kontroli płatnika składek M., z dnia 30 września 2013 r., ustalono, że w okresie od września 2006 r. do grudnia 2009 r. płatnik ten nie naliczał składek od wynagrodzeń za urlop wypoczynkowy pracowników delegowanych do pracy w Austrii, które wypłacane były przez BUAK oraz wyliczono za ww. okres przypis składek z tego tytułu w łącznej kwocie 5 346,4 tys. zł. W trakcie kontroli ZUS pełnomocnik spółki M. wyjaśnił, że wpłaca ona do BUAK kwoty stanowiące ok. 30% wynagrodzenia brutto każdego pracownika, tj. łącznie ze składkami oraz była informowana przez BUAK, że kasa ta odprowadziła do ZUS należne z tego tytułu kwoty.

f/ we wrześniu 2013 r. była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów poleciła zawieszenie czynności kontrolnych w ww. spółce M., a w związku z decyzją wstrzymania dalszych czynności kontrolnych nie naliczono przypisu składek z ww. tytułu za lata 2010-2013.

Po otrzymaniu protokołu kontroli spółka M. nie złożyła korygujących dokumentów rozliczeniowych w związku z ustaleniami ww. kontroli, a Oddział nie wydał decyzji ustalających podstawę wymiaru składek.

(akta kontroli str. 76, 107-108, 124, 337-346)

Kierujący Wydziałem Kontroli Płatników Składek wyjaśnił, że przypisem składek nie objęto lat 2010-2013, gdyż *czynione były wówczas uzgodnienia pomiędzy Departamentem Ubezpieczeń i Składek a instytucją zagraniczną BUAK, dotyczące sporządzania korekt przez płatnika składek za cały okres wypłacanych świadczeń urlopowych, co miało spowodować wcześniejsze przelanie składek do ZUS (około 8 milionów zł).*

Naczelnik Wydziału UBS wyjaśniła, że we wrześniu 2013 r. zawieszono dalsze czynności związane z uzyskaniem korekt dokumentów rozliczeniowych do czasu zakończenia i uzgodnienia trybu rozliczenia składek pobranych przez BUAK oraz, że *uzgodnienia trwały pomiędzy Departamentem Realizacji Dochodów, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Kasą Urlopową BUAK.*

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów wyjaśniła, że wstrzymanie dalszych czynności kontrolnych wynikało z ustnych informacji przekazanych przez Departament Realizacji Dochodów w Warszawie oraz, że *do czasu wydania przez nich decyzji (...) nie należało wystawiać żadnych decyzji po zakończeniu kontroli.* Wyjaśniła także, że we wrześniu 2013 r. w sprawie tej była interwencja Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, która wg jej wiedzy dotyczyła także kursów wymiany składek z dnia wypłaty świadczenia.

(akta kontroli str. 73, 75-76, 108-107, 123-124, 128)

Naczelnik Wydziału UBS wyjaśniła również, że ostatecznie spółka M. złożyła korekty dokumentów rozliczeniowych w marcu 2014 r., lecz po ich weryfikacji w Oddziale *stwierdzono błędy w zakresie poprawności przeliczania podstawy wymiaru składek wg obowiązującego kursu NBP (...).* Oddział w Opolu dokonał stosownych korekt dokumentów rozliczeniowych.

(akta kontroli str. 76)

8. Do płatników składek delegujących pracowników do Austrii kierowane były przez Oddział pisma informujące o dokonaniu przez ZUS korekty dokumentów rozliczeniowych. W pismach tych informowano, że do podstawy wymiaru składek wchodzi m.in. wypłacone pracownikom świadczenia urlopowe i ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypłacane przez BUAK oraz, że w związku z powyższym dla ubezpieczonych (...) *utworzono imienne raporty miesięczne ZUS RCA z kodem ubezpieczenia 3000 00 z uzupełnioną podstawą i składkami na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne z tytułu wypłaconego ekwiwalentu (...).* Kwoty składek z imiennych raportów miesięcznych dodane zostały do deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA za poszczególne okresy. Do deklaracji rozliczeniowej doliczono składkę FP i FGŚP.

(akta kontroli str. 303-310)

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów wyjaśniła: (...) *jako oddział dostaliśmy do wykonania i monitorowania rozliczanie składek. Mieliśmy się kontaktować z płatnikami, płatnicy mieli składać korekty, my analizowaliśmy czy korekty są poprawne, a w sytuacji jak będą pieniądze z BUAK, będą one przekazywane na konta pracowników. (...).* Ostatecznie z uwagi na skalę (...) korekt, zdecydowano, że to Oddział ma się zająć korektami, nie płatnicy. Chodziło o to, aby na bieżąco

uzgadniane były salda rozliczeń z płatnikami. BUAK przekazał środki finansowe na konto sumy do wyjaśnienia, gdyż nie było wiadomo, komu te składki przypisać. Po ostatecznym przygotowaniu przez nas deklaracji, informacja o rozliczeniu konta była przekazywana płatnikom, którzy mieli dokonać rozliczenia finansowego składek. Oprócz składek z sum przekazanych przez BUAK, płatnik musiał również rozliczyć składki po stronie pracodawcy, w tym także dopłacić kwoty wynikające ze strony płatnika.

(akta kontroli str. 123)

9. Oddział nie organizował szkoleń skierowanych do pracodawców delegujących pracowników do pracy za granicą i/lub nie objął ich, dedykowanymi dla tej grupy płatników składek, działaniami informacyjnymi.

Przyczynę braku organizowania szkoleń w ww. zakresie Naczelnik Wydziału Obsługi Klientów i Korespondencji wyjaśnił następująco: *nie otrzymaliśmy sygnałów od strony klientów (płatników składek, księgowych, kadrowych), że widzą potrzebę wzięcia udziału w szkoleniu poświęconemu wyłącznie tematyce związanej z trybem rozliczania i opłacania składek od ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypłacanych przez BUAK czy ULAK (...) nawiązywaliśmy kontakty z płatnikami indywidualnie, nie było potrzeby organizowania specjalnego szkolenia w tym zakresie Firma M. została objęta programem obsługi płatnika strategicznego w kwietniu 2014 r. Opiekun tej firmy na bieżąco podejmuje sprawy, rozwiązuje problemy oraz udziela wyjaśnień (...).*

(akta kontroli str. 109, 111)

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów wyjaśniła, że nie organizowano szkoleń dla wszystkich płatników składek delegujących pracowników do pracy za granicą, gdyż bezpośrednio kontaktowano się z poszczególnymi pracodawcami. Wskazała jako przykład spółkę M., z którą kontaktował się wydział UBS oraz na bieżąco przekazywał jej informacje. Wyjaśniła, że osoba odpowiedzialna za delegowanie pracowników w tej spółce osobiście przyjeżdżała i bezpośrednio monitorowała stan dokonywania korekt dokumentów rozliczeniowych, gdyż *pierwotnie był pomysł, aby korekty te dokonywali płatnicy, ale w związku z tym, że było ich bardzo dużo, na poziomie centralnym zapadła decyzja, że korekty ma przeprowadzić Oddział ZUS. Mimo tego, że płatnicy pochodzili z obszaru działań Oddziału ZUS, to centrala prowadziła korespondencję z tymi płatnikami, Oddział ZUS otrzymywał tylko pisma do wiadomości i wskazówki, jakie działania podejmować.*

(akta kontroli str. 125)

10. W latach 2014-2019, w sprawach składek od wynagrodzeń pracowników delegowanych do Austrii, w zakresie wypłacanych tym pracownikom świadczeń urlopowych i ekwiwalentów za niewykorzystany urlop nie odnotowano skarg, jak również nie były prowadzone w takich sprawach postępowania sądowe.

(akta kontroli str. 74, 78)

Zagadnienia dotyczące wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy oraz ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wypłacanego przez zagraniczne kasy urlopowe, w tym m.in. austriacki BUAK, były przedmiotem pisma skierowanego do Oddziału w kwietniu 2011 r. przez jednego z płatników/pracowników delegowanych. W odpowiedzi na ww. pismo była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów wskazała, że *począwszy od września 2001 r., zarówno ekwiwalent, jak i wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy wypłacone przez niemieckie i austriackie kasy urlopowe wchodzi do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie, których opłacenie spoczywa na polskim pracodawcy delegującym pracownika (...). ZUS nie uczestniczy, w żadnym zakresie i na żadnym etapie, w rozliczeniach pomiędzy pracodawcą a kasami urlopowymi w Niemczech i Austrii. Jedynym podmiotem będącym stroną*

w rozliczeniach z Zakładem jest pracodawca/płatnik zgłaszający pracowników do polskiego systemu ubezpieczeń społecznych (...).

(akta kontroli str. 78, 87)

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów wyjaśniła, że odpowiadając na ww. pismo w kwietniu 2011 r. nie miała informacji, że BUAK nie przekazuje pobranych przez siebie składek od wypłaconych polskim pracownikom delegowanym do Austrii świadczeń i ekwiwalentów urlopowych. Wyjaśniła: *byłam przekonana, że składki pracowników delegowanych trafiają do pracodawców. Wg mojej wiedzy to pracodawcy powinni sporządzić raporty imienne i rozliczyć się ze składek. Nie miałam wiedzy, że składki nie trafiają do ZUS ani do pracodawcy.*

W sprawie działań zainicjowanych przez Oddział ZUS po otrzymaniu ww. informacji w kwietniu 2011 r. wyjaśniła: *po otrzymaniu korespondencji od Pana (...) rozpoczęły się spotkania w tej sprawie w centrali ZUS. W wyniku tych spotkań ustalono, że kasy nie przekazują środków ani do pracodawców, ani do ZUS (...).*

(akta kontroli str. 122)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z treścią §4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe¹⁵, stanowiące podstawę wymiaru składek przychody pracownika osiągane w walutach obcych przelicza się na złote w sposób przyjęty w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Tymczasem w badanej próbie 99 spraw stwierdzono 66 przypadków (66,6%), w których Oddział korygując z urzędu podstawę wymiaru składek pracowników delegowanych do Austrii w związku z przekazanymi przez BUAK wykazami wypłaconych wynagrodzeń urlopowych, przeliczał ww. wynagrodzenia z EUR na PLN wbrew treści art. 11a ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹⁶. Stosował bowiem średni kurs NBP z dnia dokonania wypłaty, a nie jak wynika z ww. przepisu średni kurs NBP z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień uzyskania przychodu.

(akta kontroli str. 360-366)

Przyczyną powyższej nieprawidłowości były postanowienia pisma Departamentu Realizacji Dochodów z 18 lutego 2014 r., gdzie w zadaniach oddziałów ZUS, w pkt 2.3 wskazano, że koordynator przekazuje otrzymany z BUAK wykaz do komórki UBS, celem przeliczenia kwoty wypłaconego ekwiwalentu/świadczenia wg kursu średniego NBP z dnia dokonania wypłaty.

(akta kontroli str. 63)

Naczelnik Wydziału UBS wyjaśniła, że *Oddział dokonywał przeliczenia kwot wypłaconych świadczeń lub ekwiwalentu w EURO na PLN wg kursu średniego NBP z dnia dokonania wypłaty świadczenia lub ekwiwalentu zgodnie z ustalonym trybem zawartym w piśmie z dnia 18 luty 2014 r. znak: 992200/421/190/2014/RKP otrzymanym z Departamentu Realizacji Dochodów.*

(akta kontroli str. 280-283)

Przyczynę prawidłowego przeliczania kwot świadczeń/ekwiwalentów w pozostałych 33 zbadanych sprawach (33,3%), tj. wg kursu z dnia roboczego poprzedzającego dzień wypłaty, lecz w sposób niezgodny z treścią

¹⁵ Dz.U. z 2017 r. poz. 1949.

¹⁶ Dz.U. z 2019 r. poz. 1387 ze zm.

ww. pisma/procedury, Naczelnik Wydziału UBS wyjaśniła tym, że korekty te złożyli płatnicy składek w oparciu o przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz, że płatnicy składek odmówili złożenia korekt raportów imiennych wg wytycznych Departamentu Realizacji Dochodów z dnia 18 lutego 2014 r.

Wyjaśniła także: *Oddział wielokrotnie sygnalizował telefonicznie do Departamentu Realizacji Dochodów (...), że są rozbieżności pomiędzy wytycznymi z dnia 18 lutego 2014 r. a zapisami ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.*

(akta kontroli str. 35-37, 347-348)

2. Zgodnie z treścią art. 47 ust. 10a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli nie nastąpiło przekazanie składki do otwartego funduszu emerytalnego¹⁷ w terminie, od Zakładu są należne odsetki liczone według zmiennej stopy procentowej obowiązującej dla kolejnych trzymiesięcznych okresów rozpoczynających się pierwszego dnia każdego kwartału kalendarzowego.

Tymczasem w badanej próbie 19 spraw obejmujących świadczenia/ekwiwalenty wypłacone przez BUAK w latach 2006-2013 (a rozliczone przez ZUS na indywidualnych kontach pracowników w marcu/kwietniu 2014 r.) stwierdzono, że do dnia kontroli (5 listopada 2019 r.) w 17 sprawach (89,5%)¹⁸ do OFE nie przekazano oraz nie zaewidencjonowano na subkontach tych pracowników (II filar ZUS) odsetek za zwłokę w przekazaniu ww. składek.

Zwłoka w przekazaniu przez BUAK do ZUS składek ww. 19 osób wynosiła od kilku miesięcy¹⁹ do ponad czterech lat (od 50 do 57 miesięcy)²⁰.

Zwłoka w przekazaniu przez ZUS do OFE odsetek za zwłokę wynosi ponad pięć lat (nie mniej niż 66 miesięcy)²¹.

(akta kontroli str. 284, 288-293, 361-362)

Naczelnik Wydziału UBS, odpowiedzialna za *nadzór nad wymierzaniem sankcji w związku z nieterminowym przekazaniem składek do OFE*, przyczynę braku przekazania do OFE odsetek za zwłokę, wynikających z przekazania w 2014 r. składek z lat 2006-2013, wyjaśniła: *nie posiadam wiedzy o przyczynach braku przekazania odsetek.*

(akta kontroli str. 168, 284-285)

OCENA CZĄSTKOWA Realizacja przez Oddział, w latach 2014-2019, zadań w zakresie odprowadzania składek od świadczeń i ekwiwalentów za urlop, wypłacanych pracownikom delegowanym do Austrii była prawidłowa. Wyjątkiem w tym zakresie była nieprawidłowość polegająca na przeliczaniu podstawy wymiaru składek z waluty obcej na złote w sposób niezgodny z przepisami. Nieprawidłowości w zakresie terminowości odprowadzania składek z tego tytułu miały natomiast miejsce w latach wcześniejszych. Skutkiem tych nieprawidłowości był brak przekazania do OFE należnych odsetek z tytułu zwłoki w przekazaniu ww. składek.

¹⁷ Dalej: OFE.

¹⁸ W dwóch pozostałych zbadanych sprawach ubezpieczeni pracownicy nie byli członkami OFE.

¹⁹ Dziesięć przypadków (52,6%) w zbadanej próbie.

²⁰ Osiem przypadków (42%) w zbadanej próbie.

²¹ Od kwietnia/maja 2014 r. do dnia kontroli (listopad 2019 r.).

2. Prawidłowość i terminowość rozliczania i ujmowania na kontach pracodawców i pracowników składek od ekwiwalentów za urlop wypłacanych pracownikom delegowanym z Polski do Niemiec

Opis stanu
faktycznego

1. Przed 2014 r. kwestia rozliczania się niemieckiej Kasy Urlopowej i Wyrównawczej Branży Budowlanej SOKA-BAU (ULAK) ze składek potrąconych z wynagrodzeń urlopowych wypłacanych pracownikom delegowanym, nie była przedmiotem działań podejmowanych w Oddziale.

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów (do marca 2014 r.) w sprawie przyczyny braku przekazywania na poczet składek kwot potrąconych przez SOKA-BAU (ULAK) wyjaśniła: *nie przypominam sobie, aby kwestia rozliczeń związanych z SOKA-BAU była przedmiotem dyskusji między Oddziałem ZUS a centralą ZUS.*

(akta kontroli str. 125)

2. W dniu 25 maja 2018 r. Dyrektor został poinformowany pismem Departamentu Realizacji Dochodów o podpisaniu porozumienia pomiędzy ZUS a SOKA-BAU (ULAK).

Według treści pisma, zawarte porozumienie dotyczyło przekazywania przez ULAK do ZUS składek pracowników delegowanych do pracy w Niemczech, które zostały im potrącone w związku z wypłaconymi ekwiwalentami za niewykorzystany urlop. Zmienione zasady dotyczyły miały należnych składek od ekwiwalentów, wypłaconych na podstawie wniosków złożonych do ULAK po 1 czerwca 2018 r. W ww. piśmie poinformowano, że składki te będą przekazywane w części finansowanej przez pracownika na numer rachunku składowego płatnika składek.

(akta kontroli str. 11-12)

3. W okresie od czerwca 2018 r. do grudnia 2019 r. ULAK przekazała Oddziałowi składki z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop w łącznej kwocie 788,9 tys. zł, w tym 288,2 tys. zł za okres od czerwca do grudnia 2018 r. oraz 500,7 tys. zł za 2019 r.

Przekazane środki finansowe dotyczyły składek od ekwiwalentów urlopowych wypłaconych odpowiednio 220 (2018 r.) i 478 (2019 r.) pracownikom delegowanym z Polski do Niemiec. Pracowników tych delegowało do pracy w Niemczech 25 polskich pracodawców (płatników składek).

W okresie przed 1 czerwca 2018 r., tj. przed podpisaniem ww. porozumienia, ULAK nie przekazywał bezpośrednio do ZUS składek od ekwiwalentów, potrąconych pracownikom delegowanym do Niemiec.

(akta kontroli str. 40-42)

4. O szczegółowych zasadach rozliczeń pomiędzy SOKA-BAU (ULAK) a oddziałami ZUS, Departament Realizacji Dochodów poinformował pismem z dnia 2 lipca 2018 r. W piśmie tym wskazano m.in. częstotliwość z jaką środki z tytułu składek potrąconych od ekwiwalentów urlopowych będą transferowane przez ULAK do ZUS. I tak, należne środki na pokrycie składek od ekwiwalentów wypłaconych po 1 czerwca 2018 r., ULAK miał przekazywać w terminie do 15 dnia miesiąca za miesiąc ubiegły, środki te miały być przekazywane w części finansowanej przez ubezpieczonego i podlegać rozliczeniu na koncie płatnika składek na zasadach ogólnych, tj. poczynając od najstarszych należności.

ULAK miał obowiązek informować polskie firmy o zmianie dotychczasowego trybu przekazywania składek, potrąconych z wypłacanych pracownikom ekwiwalentów za niewykorzystany urlop.

(akta kontroli str. 14-15)

Ponadto, w ww. szczegółowych zasadach rozliczeń pomiędzy ULAK a oddziałami ZUS wskazano m.in. następujące zadania dla oddziałów ZUS:

- wykazy wypłaconych pracownikom delegowanym ekwiwalentów, przekazywane są przez ULAK koordynatorowi w Oddziale ZUS,
- koordynator w Oddziale ZUS przekazuje wykaz z ULAK do UBS, celem przeliczenia wypłaconych kwot z EUR na PLN, wg kursu średniego NBP z dnia dokonania wypłaty ekwiwalentu,
- UBS nawiązuje kontakt z płatnikiem składek i w przypadku ustalenia, że w przekazanym za ubezpieczonego imiennym raporcie miesięcznym (za miesiąc, w którym nastąpiła wypłata ekwiwalentów) w podstawie wymiaru składek nie została uwzględniona wykazana przez BUAK kwota lub raportu takiego nie przekazano, sporządza z urzędu korektę dokumentów rozliczeniowych płatnika (w trybie korekty lub poprzez sporządzenie dokumentów pierwszorazowych),
- po ustaleniu kompletności dokumentów UBS przekazuje uzupełnione wykazy do RKS, który ustala łączną kwotę należnych składek – różnicę do dopłaty – oraz informuje o tym płatnika składek,
- za prawidłową realizację zadania polegającego na rozliczeniu otrzymanych z ULAK środków odpowiada w Oddziale ZUS Zastępca Dyrektora ds. dochodów.

(akta kontroli str. 11-37)

W piśmie Departamentu Realizacji Dochodów z 21 września 2018 r. przekazano Dyrektorowi *dodatkowe wyjaśnienia*. Poinformowano w nim, że:

a/ przychody pracownika stanowiące podstawę wymiaru składek osiągane w walutach obcych przelicza się na złotówki w sposób przyjęty w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych,

b/ przychody w walutach obcych przelicza się na złote wg kursu średniego walut, ogłaszanego przez NBP z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień uzyskania przychodu.

Wyjaśniono jednakże, że wskazane w wytycznych z 18 lutego 2014 r. (BUAK) i 2 lipca 2018 r. (ULAK) zasady przeliczania wypłaty z EUR na PLN (tj. przeliczania wg kursu z dnia dokonania wypłaty) zostały uzgodnione w 2013 r. z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej i służą ustalaniu przez ZUS z urzędu podstawy, w przypadku gdy płatnik nie uwzględnił w podstawie wypłaconego przez kasę świadczenia/ekwiwalentu.

(akta kontroli str. 35-37)

5. Realizację procedury rozliczania składek zbadano na próbie 54 spraw dotyczących ekwiwalentów za urlop wypłaconych przez SOKA-BAU w miesiącach czerwcu i grudniu 2018 r. oraz w styczniu 2019 r.

Stwierdzono, że procedura rozliczania przekazanych przez SOKA-BAU składek była realizowana zgodnie z założeniami, a składki te terminowo ujmowano na indywidualnych kontach ubezpieczonych (do miesiąca od daty wypłaty ekwiwalentu). Procedura zabezpieczała interesy pracowników delegowanych poprzez bieżące uwzględnianie potrąconych z ich wynagrodzeń składek w stosownych zapisach na indywidualnych kontach ubezpieczonych.

W części zbadanych spraw (15) stwierdzono, że podstawa wymiaru składek została przeliczona z EUR na PLN w sposób niezgodny z przepisami, w tym w 11 sprawach korekty składek zostały sporządzone z urzędu przez ZUS, a w czterech przypadkach korekt dokonał płatnik składek.

Ustalenia w tym zakresie opisano w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 380-383)

Badaniem objęto także dobraną w sposób celowy sprawę wypłaty przez SOKA-BAU ekwiwalentu za niewykorzystany urlop pracownikowi A.D.²², zatrudnionemu przez spółkę K²³. Stwierdzono, że pomimo wypłaty ekwiwalentu w dniu 14 grudnia 2017 r. płatnik składek w komplecie dokumentów za ww. miesiąc nie złożył imiennego raportu za ubezpieczonego A.D., a dokumenty takie (raport RCA), jako dokumenty korygujące, zostały złożone przez płatnika dopiero 10 września 2018 r. Płatnik składając korektę raportu RCA przeliczył podstawę wymiaru składek stosując prawidłowy kurs EUR z dnia poprzedzającego uzyskanie przychodu (tj. z dnia 13 grudnia 2017 r.).

(akta kontroli str. 298-301)

Naczelnik Wydziału UBS wyjaśniła, że korekta dokonana przez płatnika we wrześniu 2018 r. dotyczyła wyłącznie ubezpieczonego A.D., był to pierwszy raport za tego ubezpieczonego oraz, że *Oddział nie posiadał informacji, czego dotyczyła korekta*. Wyjaśniła również, że w związku z kontrolą NIK skontaktowała się z płatnikiem składek, który e-mailem poinformował, że: *problemem z komunikacją z SOKA-BAU są opóźnione przesyłki pocztowe (...) albo ich brak. Decyzję za 12/2017 otrzymaliśmy w lutym 2018 r., ale nie było wpływu na konto. W latach 2016-2018 SOKA-BAU nie przelewała należnych nam pieniędzy, jak się okazało (...) doszło do błędnego wprowadzenia konta jednego z naszych pracowników jako naszego konta firmowego. Po wyjaśnieniu tej pomyłki SOKA-BAU przelewała na nasze konto łączną sumę, która w latach 2016-2018 była kierowana na błędne konto. Po raz kolejny musieliśmy interweniować z prośbą o wykaz za co i jakie kwoty zostały ujęte w tym przelewie – taki otrzymaliśmy dopiero we wrześniu – dlatego też dopiero we wrześniu mogliśmy zrobić raport*.

(akta kontroli str. 302, 315-316)

Naczelnik RKS wyjaśniła, że *powstała różnica składek wraz z odsetkami pokryta została wpłatą (płatnika składek) z 11 września 2018 r.*

(akta kontroli str. 350)

6. Do dnia kontroli (14 października 2019 r.) Oddział wydał poświadczenia faktu kontynuowania ubezpieczeń w Polsce (na druku E101²⁴) lub zaświadczenia o ustawodawstwie właściwym (na druku A1²⁵) dla osób czasowo oddelegowanych do pracy w Niemczech dla 837 płatników składek, w tym 325 płatnikom ww. zaświadczenia wydano w latach 2014-2019.

(akta kontroli str. 98, 101)

W latach 2014-2019 Oddział przeprowadził u płatników składek cztery kontrole obejmujące swoim zakresem prawidłowość i rzetelność naliczania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od przychodów ze stosunku pracy pracowników delegowanych do pracy w Niemczech. Jedną kontrolę w ww. zakresie przeprowadzono również w 2013 r.

W wyniku jednej z ww. kontroli²⁶ ustalono, że płatnik składek w latach 2013-2014 nie naliczył składek od wypłaconych przez SOKA-BAU (ULAK) ekwiwalentów za urlop. Ponadto w wyniku kontroli ustalono również m.in., że przypisy składek wyliczono

²² Dobór celowy próby do badania był wynikiem skargi złożonej do NIK, której ww. sprawa była elementem tej skargi.

²³ Spółka z o.o. z siedzibą w Pokrzywnicy.

²⁴ Obowiązywał w ZUS do 22 lipca 2010 r.

²⁵ Obowiązuje w ZUS od 23 lipca 2010 r.

²⁶ Kontrola doraźna przeprowadzona w 2015 r. na wniosek Departamentu Realizacji Dochodów, w związku z otrzymaniem danych z ULAK o wypłaconych ekwiwalentach za niewykorzystany urlop pracowników Spółki O. z siedzibą w Gogolinie.

w sposób nieprawidłowy w związku z występującymi różnicami w płacach wyrażonych w PLN i EUR.

Wyrażone przypisem składek efekty finansowe ww. pięciu kontroli wyniosły łącznie 272 tys. zł, w tym 52,3 tys. zł dotyczyło przypisu składek naliczonych od ekwiwalentów wypłaconych przez SOKA-BAU (ULAK).

(akta kontroli str. 57-60, 127-133)

Kierujący Wydziałem Kontroli Płatników Składek wyjaśnił, że w przypadku, gdy do Wydziału Kontroli Płatników Składek wpływały wnioski o kontrole doraźne dotyczące świadczeń wypłacanych przez SOKA-BAU (ULAK), to były one realizowane.

(akta kontroli str. 90-91)

7. Kontrolę doraźną w spółce O. przeprowadzono w czerwcu 2015 r. w związku z pismem Departamentu Realizacji Dochodów oraz przekazaniem wykazem pracowników spółki, którym SOKA-BAU (ULAK) wypłaciła w 2014 r. ekwiwalenty za urlop.

W mailu Departamentu Realizacji Dochodów z 7 maja 2015 r., skierowanym do Dyrektora Oddziału poinformowano, że *niemiecka instytucja SOKA-BAU zwróciła się do ZUS o nawiązanie współpracy w zakresie wywiązywania się polskich płatników składek z obowiązku opłacania składek za pracowników delegowanych do pracy do Niemiec w budownictwie, od wypłaconych ekwiwalentów za niewykorzystany urlop (...). W trybie roboczym zostało uzgodnione, że zostanie pilotażowo przeprowadzone postępowanie kontrolne wobec wybranego płatnika składek (...).*

Protokołem kontroli płatnika składek O., z dnia 12 czerwca 2015 r. ustalono, że w okresie od lutego 2014 r. do lutego 2015 r. płatnik ten nie naliczał składek od ekwiwalentów za urlop wypoczynkowy pracowników delegowanych do pracy w Niemczech, które wypłacane były przez SOKA-BAU. Wyliczony za ww. okres przypis składek z tego tytułu wyniósł 52,3 tys. zł. W trakcie kontroli ZUS, pełnomocnik płatnika składek przyczynę tych nieprawidłowości wyjaśnił brakiem informacji z kasy urlopowej SOKA-BAU o wypłaconych kwotach i pracownikach, którym je wypłacono.

(akta kontroli str. 323-336)

Naczelnik UBS wyjaśniła, że płatnik składek złożył w dniu 22 lipca 2015 r. dokumenty korygujące deklaracje rozliczeniowe i raporty imienne dla 22 pracowników, a dla dwóch pracowników korekty zostały sporządzone z urzędu przez ZUS. Wyjaśniła również: *należne składki zostały opłacone przez płatnika składek wraz z odsetkami za zwłokę, wpłatami dedykowanymi oraz wpłatami na poczet zawartych układów ratałnych zgodnie z ustalonymi harmonogramami spłaty.*

(akta kontroli str. 97-101)

W sprawie działań systemowych, podejmowanych w celu wyeliminowania przyczyn braku odprowadzania do ZUS składek z tytułu ekwiwalentów wypłacanych przez SOKA-BAU, Naczelnik Wydziału UBS wyjaśniła m.in., że 26 listopada 2015 r. Departament Realizacji Dochodów ponownie otrzymał z SOKA-BAU dane o wypłaconych ekwiwalentach za niewykorzystany urlop pracownikom polskich spółek M. i P²⁷ oraz, że w związku z tym: a/ w spółce P. przeprowadzono w dniach 12-22 stycznia 2016 r. kontrolę, b/ spółkę M. objęto postępowaniem wyjaśniającym na podstawie danych zawartych w KSI oraz danych przekazanych przez płatnika składek.

²⁷ Spółka z siedzibą w Opolu.

Wyjaśniła również, że zarówno ww. kontrola, jak i postępowanie wyjaśniające potwierdziły, że *płatnicy składek uwzględnili w podstawie wymiaru składek, w imiennych raportach rozliczeniowych ZUS RCA kwoty wypłaconego ekwiwalentu otrzymane z SOKA-BAU.*

(akta kontroli str. 99-101)

8. Oddział nie organizował szkoleń dla pracowników ZUS w zakresie szczegółowych rozwiązań dotyczących rozliczeń pomiędzy ZUS a zagranicznymi instytucjami (kasami urlopowymi) i płatnikami składek.

Jednorazowo, warsztaty dotyczące rozliczeń z kasą BUAK przeprowadziła w dniach 23-24 stycznia 2014 r. Centrala ZUS. W warsztatach tych wziął udział pracownik RKS.

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów przyczynę braku szkoleń pracowników ZUS w ww. zakresie wyjaśniła następująco: *nie było to przedmiotem rozmów, nie otrzymaliśmy wytycznych w sprawie rozliczeń z innymi kasami urlopowymi z centrali ZUS.*

(akta kontroli str. 109, 111, 125, 384-388)

9. W latach 2014-2019, w sprawach składek od wynagrodzeń pracowników delegowanych do Niemiec, w zakresie wypłacanych tym pracownikom świadczeń urlopowych i ekwiwalentów za niewykorzystany urlop nie odnotowano skarg, jak również nie były prowadzone w takich sprawach postępowania sądowe.

(akta kontroli str. 74, 78)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W badanej próbie 54 spraw stwierdzono 11 przypadków (20,4%), w których Oddział korygując z urzędu podstawę wymiaru składek pracowników delegowanych do Niemiec w związku z przekazanymi przez SOKA-BAU wykazami wypłaconych wynagrodzeń urlopowych, przeliczał ww. wynagrodzenia z EUR na PLN wbrew treści art. 11a ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Stosował bowiem średni kurs NBP z dnia dokonania wypłaty, a nie jak wynika z ww. przepisu średni kurs NBP z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień uzyskania przychodu.

(akta kontroli str. 379-383)

Naczelnik Wydziału UBS wyjaśniła, że przeliczenia świadczeń dokonano zgodnie z ustalonym trybem zawartym w piśmie Departamentu Realizacji Dochodów z dnia 2 lipca 2018 r.

(akta kontroli str. 378-379)

Pełniąca obowiązki Dyrektora ds. Dochodów wyjaśniła: *ZUS Oddział w Opolu nie informował pisemnie Departamentu Rozliczeń Dochodów, że procedura z dnia 18 lutego 2014 r. (w sprawie BUAK) oraz z dnia 2 lipca 2018 r. (w sprawie SOKA-BAU) w zakresie zasad przeliczania podstawy wymiaru składek z EUR na PLN jest niezgodna z treścią § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.*

(akta kontroli str. 375-377)

OCENA CZĄSTKOWA

Od dnia obowiązywania porozumienia o bezpośrednim przekazywaniu do ZUS składek potrącanych pracownikom delegowanym przez SOKA-BAU realizacja przez Oddział zadań w zakresie odprowadzania składek od ekwiwalentów za urlop, wypłacanych pracownikom delegowanym do Niemiec, była prawidłowa. Wyjątkiem w tym zakresie była nieprawidłowość polegająca na przeliczaniu podstawy wymiaru składek z waluty obcej na złote w sposób niezgodny z przepisami.

Nieprawidłowości w zakresie terminowości odprowadzania składek z tego tytułu miały natomiast miejsce w latach wcześniejszych (tj. przed czerwcem 2018 r.), lecz wynikały one w szczególności z braku terminowego przepływu dokumentów pomiędzy SOKA-BAU, a płatnikami składek lub z nierzetelnego rozliczania składek przez płatników.

OBSZAR

3. Działania podejmowane na rzecz bezpośredniego przekazywania przez kasy urlopowe w innych państwach UE składek pracowników delegowanych z tytułu wypłaconych świadczeń i ekwiwalentów

Opis stanu faktycznego

1. Do dnia kontroli (15 listopada 2019 r.) poświadczenia faktu kontynuowania ubezpieczeń w Polsce (na druku E101²⁸) lub zaświadczenia o ustawodawstwie właściwym (na druku A1²⁹) dla osób czasowo oddelegowanych do pracy w innych krajach UE, Oddział wydał 503 płatnikom składek, w tym 197 w latach 2014-2019. W ww. liczbie płatników, którym wydano takie druki 105 płatnikom wydano poświadczenia/zaświadczenia dla osób czasowo oddelegowanych do Francji³⁰ (w której działa francuska kasa BTP) oraz 134 płatnikom wydano poświadczenia/zaświadczenia dla osób czasowo oddelegowanych do Belgii³¹ (w której działa belgijska kasa RJV).

(akta kontroli str. 319)

2. Oddział nie podejmował działań na rzecz bezpośredniego przekazywania do ZUS składek pracowników delegowanych do innych krajów UE z tytułu wypłaconych świadczeń i ekwiwalentów przez zagraniczne instytucje (kasy urlopowe). Nie podejmował również działań w celu przekazywania przez zagraniczne kasy urlopowe dokumentów niezbędnych płatnikom do rozliczenia (z ZUS) składek z tytułu wypłaconych przez kasy urlopowe świadczeń i ekwiwalentów.

Była Zastępca Dyrektora ds. Dochodów (do marca 2014 r.) wyjaśniła, że kwestia działań podejmowanych w celu przekazywania przez inne zagraniczne kasy urlopowe (np. francuską kasę BTP, belgijską kasę RJV) środków pobranych z tytułu składek, jak również dokumentów do rozliczeń takich składek nie była przedmiotem rozmów, nie otrzymaliśmy wytycznych w sprawie rozliczeń z innymi kasami urlopowymi z centrali ZUS.

Pełniąca obowiązki Dyrektora ds. Dochodów wyjaśniła: ZUS Oddział w Opolu nie podejmował indywidualnych działań w celu zmobilizowania zagranicznych kas urlopowych do przekazywania płatnikom składek dokumentów niezbędnych do rozliczenia składek z tytułu wypłaconych przez kasy urlopowe świadczeń i ekwiwalentów. Wyjaśniła także: ZUS Oddział w Opolu nie inicjował działań zmierzających do bezpośredniego przekazywania do ZUS składek potrąconych pracownikom delegowanym przez inne niż BUAK i SOKA-BAU kasy urlopowe.

(akta kontroli str. 109-111, 125, 375-376)

3. W latach 2014-2019 Oddział przeprowadził jedną kontrolę obejmującą swoim zakresem prawidłowość i rzetelność naliczania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od przychodów ze stosunku pracy pracowników delegowanych do pracy w innych krajach (w Szwecji i w Szwajcarii).

²⁸ Obowiązywał w ZUS do 22 lipca 2010 r.

²⁹ Obowiązuje w ZUS od 23 lipca 2010 r.

³⁰ W tym 26 płatnikom wydano takie zaświadczenia w latach 2014-2019.

³¹ W tym 46 płatnikom wydano takie zaświadczenia w latach 2014-2019.

W wyniku tej kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające m.in. na dokonywaniu przeliczeń wynagrodzeń stanowiących podstawę wymiaru składek, wg średniego kursu z miesiąca, zamiast wg kursu poprzedzającego dzień wypłaty wynagrodzenia.

Wyrażone przypisem składek efekty finansowe ww. kontroli wyniosły łącznie 5,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 57-60, 127-133)

U płatników składek delegujących pracowników do pracy w innych krajach UE, w których funkcjonują kasy urlopowe (np. we Francji i Belgii), Oddział nie przeprowadzał postępowań kontrolnych, w ramach których badane było wywiązywanie się z obowiązku prawidłowego ustalania podstawy wymiaru składek oraz rozliczania i odpłacania należnych składek.

Pełniąca obowiązki Dyrektora ds. Dochodów poinformowała, że od dnia powołania ją na stanowisko p.o. Zastępcy Dyrektora, tj. po 6 sierpnia 2018 r. *nie były zgłaszane propozycje przeprowadzania kontroli w przedmiotowym zakresie.*

W sprawie przyczyny braku przeprowadzania kontroli ww. płatników, pełniącą obowiązki Dyrektora ds. Dochodów wyjaśniła, że nie posiada wiedzy o funkcjonowaniu kas urlopowych w innych państwach UE, w tym w Belgii i Francji.

(akta kontroli str. 375-376)

4. W latach 2014-2019, w sprawach składek od wynagrodzeń pracowników delegowanych do innych państw UE, w zakresie wypłacanych tym pracownikom świadczeń urlopowych i ekwiwalentów za niewykorzystany urlop nie odnotowano skarg, jak również nie były prowadzone w takich sprawach postępowania sądowe.

(akta kontroli str. 74, 78)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że pomimo braku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie rozliczania składek pracowników delegowanych do innych krajów UE, w których działają kasy urlopowe, ryzyko wystąpienia nieprawidłowości w tym obszarze jest istotne. Wysoki poziom tego ryzyka wynika bowiem z jednoczesnego występowania trzech czynników ryzyka: a/ braku przeprowadzania kontroli płatników w zakresie rozliczania składek pracowników delegowanych do tych krajów, b/ braku wiedzy pracowników Oddziału o funkcjonowaniu kas urlopowych w innych państwach UE oraz c/ istotnej liczby płatników, którzy pracowników takich delegują.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli wnosi o podjęcie działań zapewniających przeliczanie podstawy wymiaru składek z waluty obcej na złote w sposób wynikający z obowiązujących przepisów oraz o przekazanie do OFE i zaewidencjonowanie na subkontach ubezpieczonych odsetek za zwłokę w przekazaniu składek pobranych przez BUAK w latach 2006-2013.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

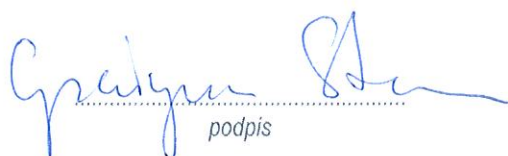
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 30 marca 2020 r.

Kontroler

Grażyna Stalska
doradca ekonomiczny

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

Dyrektor
Delegatury NIK w Opolu
podpis
Iwona Zyman